

Тарас Григорович Шевченко ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ

Учениці 4-Б класу
Духопел Аліси

Народився Тарас Григорович Шевченко 9 березня 1814 року в селі Моринцях на Черкащині у сім'ї кріпаків. Жили вони в злиднях, багато працювали, щоб прогодувати сім'ю, а сім'я була чималенька - п'ять сестричок Тарасових і двоє братів. А звали їх: Катерина, Ярина, три Марії, Микита і Йосип. Старша сестра Катерина була Тарасові за няню.

З дитинства був допитливим, любив малювати, співати. Тарасові було дев'ять років коли він залишилися без матері. Коли ж через два роки помер і батько, хлопець пішов у найми. Тарасові дуже хотілося вчитися. Але шкільний дяк, до якого найнявся малий за можливість навчатися, виявився п'яницею і змушував його красти. Хлопець знайшов собі нового вчителя – маляра, але Тараса приставили козачком до пана. Це була нудна робота: цілими днями чекати, поки господар забажає люльку чи склянку води, яка стоїть поряд з ним на столі.

Нехтуючи заборону, Тарас таємно перемальовував картини зі стін панського будинку. За це його одного разу дуже покарали. Але й помітили неабиякі здібності кріпака і вирішили віддати його до майстра вчитися на «кімнатного живописця»

Коли Тарасові минуло 17 років, він опинився зі своїм паном у Петербурзі.

У 24 роки друзі викупили Тараса з кріпацтва. Він з великим завзяттям узявся за науку. Навчаючись у Петербурзькій академії художеств, він водночас здобував знання із мови, літератури, історії, географії, навіть математики, і незабаром став освіченою людиною. Друзі-земляки посприяли виходу у світ першої книги його віршів — «Кобзаря».

У перше видання «Кобзаря» (1840) увійшла одна з найкращих Шевченкових балад «Тополя». Пізніше були створені балади «Утоплена», «Лілея», «Русалка». Їх об'єднує казково-фантастичний світ, створений автором.

*По діброві вітер виє,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю
До самого долу.
Стан високий, лист широкий
Марне зеленіє.
Кругом поле, як те море
Широке, синіє.
Чумак іде, подивиться
Та й голову схилить,
Чабан вранці з сопілкою
Сяде на могилі,
Подивиться — серце ниє:
Кругом ні биліни.
Одна, одна, як сирота
На чужині, гине!*

Після виходу в світ у 1840 р. тоненької книжечки під назвою «Кобзар» прийшло й визнання поетичного таланту Шевченка. Його твори стали відомі не лише в освічених колах суспільства, а й в убогій селянській хатині.

Щирість автора, його любов до народу, до рідної землі, а також мова, співуча, як пісня і багата, як історія народу, викликали захоплення. Вихід «Кобзаря» став епохальним явищем.

Серед небагатьох прижиттєвих видань Тараса Шевченка особливе місце посідає остання його книжка – «Буквар південноруський», складена із кращих зразків фольклору та частково з власних творів. Ця книжка для учнів недільних шкіл була першою дитячою демократичною читанкою в Україні. 10 тисяч примірників книжки було видано власним коштом поета. Продавалися вони лише по 3 копійки, щоб їх могли купити й найбідніші селяни. «Буквар» став найкращим дарунком для дітей, яких поет щиро любив.

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..

Бо вас лихо на світ на сміх
породило,
Поливали сльози... чом не
затопили,
Не винесли в море, не розмили в
полі?..
Не питали б люде, що в мене
болить,
Не питали б, за що проклинаю
долю,
Чого нуджу світом? «Нічого
робить»,—
Не сказали б на сміх...

Квіти мої, діти!
Нащо ж вас кохав я, нащо
доглядав?

*Рече да стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.*

*І блідий місяць на ту пору,
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі
То виринав, то потопав.*

*Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз-у-раз скрипів.*

*Летим. Дивлюся, аж світає,
Край неба палає,
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.
Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Меж ярами над ставами
Верби зеленіють.
Сади рясні похилились,
Тополі по волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють з полем.
І все-то те, вся країна
Повита красою,
Зеленіє, вмивається
Дрібною росою,
Споконвіку вмивається,
Сонце зустрічає...
І нема тому почину,
І краю немає!*

Помер Тарас Шевченко 10 березня 1861 року. Поховали його на Смоленському кладовищі в Петербурзі. У травні того ж року домовину поета перевезено в Україну й поховано, як він сам заповідав, на Чернечій горі над Дніпром біля Канева.

ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!